

नागरिकांची सनद

प्रस्तावना

महाराष्ट्र राज्यातील एकूण १० कोटी लोकसंख्येपैकी सुमारे १९ टक्के लोकसंख्या अल्पसंख्याक समाजातील आहे. मुस्लिम, बौद्ध, ख्रिश्चन, शीख, जैन व पारशी या धार्मिक समूहांचा अल्पसंख्याक समाज म्हणून शासनाने दि.६/१०/२००६ रोजीच्या शासन अधिसूचनेन्वये घोषित केलेले आहे. अल्पसंख्याक समाजाच्या विकासासाठी असलेल्या राज्यातील कल्याणकारी योजना वेगवेगळ्या प्रशासकीय विभागाद्वारे राबविण्यात येत होत्या. या योजना प्रभावीपणे व कालबद्धपणे राबविण्यासाठी आणि गतीमान करण्यासाठी, तसेच सच्चर समितीने अल्पसंख्याक समाजाविषयी केलेल्या शिफारशी राज्य शासनाने स्विकारून त्याची अंमलबजावणी करण्याचे दृष्टीने शासनाने दि.२१/२/२००८ रोजीच्या शासन अधिसूचनेन्वये नव्याने स्वतंत्रपणे अल्पसंख्याक विकास विभाग निर्माण करण्यात आला आहे.

अल्पसंख्याक विकास विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेली कार्यालये पुढीलप्रमाणे आहेत:-

- (१) महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग, मुंबई.
- (२) महाराष्ट्र राज्य वक्फ मंडळ, औरंगाबाद.
- (३) महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई
- (४) मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई.
- (५) महाराष्ट्र राज्य उर्दू साहित्य अकादमी

अल्पसंख्याक विकास विभागांतर्गत उपलब्ध सेवांचा तपशील त्या पुरविण्यासाठी आवश्यक ती कालमर्यादा, सेवा पुरविणारे कार्यालये व अधिकारी सदरचा लाभ मिळण्यास अडचण निर्माण झाल्यास नागरिकांनी संपर्क साधावयाचा अधिकारी इत्यादि माहिती दर्शविणारी सोबतची नागरिकांची सनद तयार करण्यात आली आहे.

त्यामुळे अल्पसंख्याक विकास विभाग अधिक गतिमान, पारदर्शक, जबाबदार व लोकाभिमुख होण्यास मदत होईल.

२. अल्पसंख्याक विकास विभागाची रचना

मा.मंत्री, अल्पसंख्याक विकास हे या विभागाचे प्रभारी मंत्री असून मा.राज्यमंत्री, अल्पसंख्याक विकास यांचे अधिपत्याखाली मा.अपर मुख्य सचिव हे वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकारी आहेत. या प्रशासकीय अधिकाऱ्यांकडे एकूण ९ कार्यासनांमध्ये या विभागांकडील सर्व विषयांची विभागणी करण्यात आलेली आहे. (परिशिष्ट-१ सोबत जोडले आहे.)

३. कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

अल्पसंख्याक विकास विभागामार्फत पुरविण्यात आलेल्या सेवांच्या कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक परिशिष्ट-२ येथे सादर करण्यात आलेले आहे.

४. नियम / शासन निर्णय

या विभागाशी संबंधित नियम अथवा महत्वाचे शासन निर्णय www.mdd.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहेत. या विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या नियम तथा शासन निर्णयाबाबतची माहिती www.mdd.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर अद्यावावत करण्यात येते.

५. (अ) गाऱ्हाणी / तक्रारी यांचे निराकरण

कार्यपूर्तीस होणारा विलंब वा अन्य काही गाऱ्हाणी असल्यास त्यासंबंधी परिच्छेद - २ मध्ये नमूद केलेल्या अधिकाऱ्यांकडे तक्रार नोंदविता येईल व तक्रार प्राप्त झाल्यापासून ७ दिवसांत त्याची पूर्तता करण्याची जबाबदारी संबंधित अधिकाऱ्यांची राहिल. यानंतरही नागरिकांचे समाधान न झाल्यास संबंधित अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव तथा सचिवांकडे याबाबत त्यांना तक्रार करता येईल. गाऱ्हाणी समक्ष भेटीत/ पत्राने तथा ई - मेलद्वारेही मांडता येतील.

(ब) नागरिकांच्या सनदेचा आढावा / सिंहावलोकन

या नागरिकांच्या सनदेच्या उपयुक्ततेबाबत तथा परिणामकारकतेचा आढावा अल्पसंख्याक विकास विभागाकडून दरवर्षी घेण्यात येईल व त्यात आवश्यकतेनुसार बदल करण्यात येतील.

(क) जनसामान्यांकडून सूचना

ही नागरिकांची सनद सर्वसामान्य नागरिकांच्या छाननीसाठी नेहमीच खुली असले व सन्माननीय नागरिकांच्या बहुमूल्य सूचनांचा गांभीर्यपूर्वक विचार करून त्यात वेळोवेळी सुधारणा घडवून आणता येतील. अल्पसंख्याक विकास विभागाच्या अधिनस्त येणाऱ्या सेवा उपभोगणाऱ्या नागरिकांना आपले हक्क मांडण्यासाठी सनद नेहमीच सहकार्य करेल.

६. नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी

अल्पसंख्याक विकास विभाग नागरिकांच्या या सनदेची अंमलबजावणी करण्यास कटिबद्ध आहे. अल्पसंख्याक विकास विभाग आपल्या अधिपत्याखालील सेवा कर्तव्यभावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करून देण्याची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्ण वागणूक देण्याची जबाबदारी विभागातील प्रत्येक अधिकारी / कर्मचाऱ्यांची राहिल.

परिशिष्ट-१
अल्पसंख्याक विकास विभाग
मंत्री /राज्यमंत्री

अ.क्र.	अपर मुख्य सचिव (अ.वि.वि.)
(१)	आस्थापना विषयक बाबी :- १) प्रशासकीय विभागाची आस्थापना, २) रजा, प्रशिक्षण, ३) गोपनीय अभिलेख, ४) रचना व कार्यपध्दती, ५) गोपनीय शाखा व ६) विभागाच्या नियंत्रणाखाली क्षेत्रिय कार्यालयांची स्थापना करणे.
(२)	रोखशाखा विषयक बाबी :- १) रोख शाखा, २) सेवापुस्तकांच्या सर्व नोंदी व जतन करणे व ३) लेखा परिक्षा
(३)	नोंदणीशाखा व विधीमंडळ विषयक बाबी :- १) नोंदणी शाखा, २) टपाल आवक/जावक, ३) गृह व्यवस्थापन, ४) अभिलेखांचे जतन, ५) केंद्र शासनाच्या अति महत्वाच्या व्यक्तींसाठी राजशिष्टाचार देण्याबाबतची प्रकरणे, ६) विधानमंडळ कामकाज समन्वय, ७) विधानमंडळ समित्या, ८) समन्वय कक्ष व ९) संकीर्ण
(४)	१) वक्फ अधिनियम, १९९५ संबंधित सर्व कामकाज व २) नोडल लिगल ऑफिसर
(५)	१) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थांना दर्जा देणे, २) महाराष्ट्र राज्य हज समिती, ३) केंद्रीय अल्पसंख्याक आयोगाकडील भाषिक अल्पसंख्याक बाबतची प्रकरणे
(६)	१) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थांच्या शाळांना पायाभूत सोयी सुविधा पुरविणे, २) केंद्र पुरस्कृत योजना - (अ) गुणवत्ता-नि- साधन आधारित शिष्यवृत्ती योजना (ब) पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजना (क) प्रि-मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजना ३) उच्च व्यवसायिक व इयत्ता १२ वी नंतर शिक्षण घेणाऱ्या सर्व अभ्यासक्रमांमधील विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजना.
(७)	अर्थसंकल्प विषयक बाबी :- १) अर्थसंकल्प शाखा, २) गणवेश पुरवठा, ३) उपस्थिती भत्ता, ४) संशोधन, प्रशिक्षण व प्रसिध्दी, ५) हेल्पलाईन, ६) नागरी क्षेत्र विकास कार्यक्रम, ७) रोजगाराभिमुख प्रशिक्षण, ८) केंद्र शासन पुरस्कृत बहुक्षेत्रिय विकास कार्यक्रम.
(८)	१) मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ, २) अल्पसंख्याक समाजातील महिलांसाठी वसतीगृह योजना, ३) सच्चर समितीच्या शिफारशी, ४) तंत्र निकेतन संस्था उभारणे व ५) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था उभारणे.
(९)	१) पंतप्रधान नवीन १५ कलमी कार्यक्रम, २) बचत गटाची नवीन योजना, ३) स्पर्धा परीक्षेकरिता पूर्व प्रशिक्षण योजना (S.I.A.C. मार्फत), केंद्रिय लोकसेवा आयोगाच्या परिक्षेकरिता पूर्व प्रशिक्षण योजना (यशदामार्फत), ४) पोलिस भरती पूर्व प्रशिक्षण, ५) मराठी भाषा फौंडेशन वर्ग. ६) महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग व ७) पंतप्रधान नवीन १५ कलमी कार्यक्रम अंमलबजावणी संदर्भात राज्यस्तरीय संनियंत्रण समिती व जिल्हा अल्पसंख्याक विकास संनियंत्रण समिती.

परिशिष्ट-२
कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

कार्यासन क्रमांक	विभागाकडून / कार्यालयाकडून पुरविली जाणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर केती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेव पुरविणारी अधिकारी / कर्मचारी (दालन क्रमांक व दूरध्वनी क्रमांक / विस्तार क्रमांक)	सेवा विहित कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांच्याकडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी व त्याचा दूरध्वनी क्रमांक
१	२	३	४	५
का-१	१) प्रशासकीय विभागाची आस्थापना, २) रजा, प्रशिक्षण, ३) गोपनीय अभिलेख, ४) रचना व कार्यपध्दती, ५) गोपनीय शाखा व ६) विभागाच्या नियंत्रणाखाली क्षेत्रिय कार्यालयांची स्थापना करणे.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांचे बदल्याचे विनियम व शासकीय कर्तव्ये पार पाडण्यास होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५ मधील प्रकरण क्र. ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतूदीस अनुसरून, तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुसऱ्या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरूपाची नस्ती शक्यतो ४ दिवसात निकाली काढण्यात येईल. अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांच्या आत व दुसऱ्या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेऊन योग्य कार्यवाही करण्यात येईल.	कक्ष अधिकारी (कार्यासन-१) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दू.क्र.०२२-२२८३०६२६. विस्तार-०२२-२२७९-४०२५ अवर सचिव (कार्यासन-१) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दू.क्र.-०२२-२२०२५४०८	उप सचिव दालन क्र.७१५ (विस्तार) ७ वा मजला, मंत्रालय, मुंबई. दू.क्र.-०२२-२२८३००३१

का-२	१) रोख शाखा, २) सेवापुस्तकंच्या सर्व नोंदी व जतन करणे व ३) लेखा परिक्षा	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांचे बदल्याचे विनियम व शासकीय कर्तव्ये पार पाडण्यास होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५ मधील प्रकरण क्र. ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतूदीस अनुसरून, तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुसऱ्या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरूपाची नस्ती शक्यतो ४ दिवसात निकाली काढण्यात येईल. अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांच्या आत व दुसऱ्या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेऊन योग्य कार्यवाही करण्यात येईल.	कक्ष अधिकारी, (कार्यासन-२) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दूरध्वनी क्र.०२२-२२८३०६२६, विस्तार-०२२-२२७९-४०२५ अवर सचिव (कार्यासन-२) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दू.क्र.०२२-२२०२५४०८	उप सचिव दालन क्र.७१५ (विस्तार) ७ वा मजला, मंत्रालय, मुंबई. दू.क्र.०२२-२२८३००३१
का-३	१) नोंदणी शाखा, २) टपाल आवक/जावक, ३) गृह व्यवस्थापन, ४) अभिलेखांचे जतन, ५) केंद्र शासनाच्या अति महत्वाच्या व्यक्तींसाठी राजशिष्टाचार देण्याबाबतची प्रकरणे, ६) विधानमंडळ कामकाज समन्वय, ७) विधानमंडळ समित्या, ८) समन्वय कक्ष ९) संकीर्ण	४५ दिवसांच्या आत व दुसऱ्या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेऊन योग्य कार्यवाही करण्यात येईल.	कक्ष अधिकारी, (कार्यासन-३) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दूरध्वनी क्र.-०२२- २२८३०६२६, विस्तार-०२२-२२७९-४०२५ अवर सचिव (कार्यासन-३) दालन क्र.७०१ (विस्तार), दू.क्र.-०२२-२२०२५४०८	उप सचिव दालन क्र.७१५ (विस्तार) ७ वा मजला, मंत्रालय, मुंबई. दू.क्र.-०२२-२२८३००३१

अ. क्र.	सेवांचा तपशील	सेवा पुरविणारे अधिकारी/ कर्मचारी यांचे नांव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५
महाराष्ट्र राज्य वक्फ मंडळ, पनचक्की, औरंगाबाद				
<u>का.४</u>	वक्फ मालमत्तेचे संरक्षण करणे	विभागीय वक्फ अधिकारी	--	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य वक्फ मंडळ, पनचक्की, औरंगाबाद दूर ध्वनी क्रमांक : (०२४०) २४०२३६६ e-mail : ceo@mahawakf.com
<u>का.४</u>	वक्फ मालमत्तेचा विकास करणे	विभागीय वक्फ अधिकारी	--	
<u>का.४</u>	वक्फ संस्थांच्या व्यवस्थापन समित्यांचे तंटे सोडविणे व त्यावर नियंत्रण ठेवणे	विभागीय वक्फ अधिकारी	--	
<u>का.४</u>	वक्फ संस्थांची व त्या संस्थांच्या संपत्तीची वक्फ म्हणून नोंदणी करणे	विभागीय वक्फ अधिकारी	--	
<u>का.४</u>	वक्फ संस्था/संपत्ती बाबतच्या तक्रारींचे निवारण करणे	विभागीय वक्फ अधिकारी	--	

अ.क्र.	सेवांचा तपशील	सेवा पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुददा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा विहित मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिका-यांचे नाव व हुददा
का.५	अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थाना दर्जा प्रमाणपत्र प्रदान करणे.	सक्षम प्राधिकारी अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई. दूरध्वनी- २२०२५२६४	परिपूर्ण अर्ज ९० दिवस	अपर मुख्य सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई. दूरध्वनी- २२०२५२६४
का.५	महाराष्ट्र राज्य हज समिती :- अ) हज यात्रेसाठी जावू इच्छिणा-यांना हज यात्रेचे फॉर्म वितरीत करणे, फॉर्म स्वीकारणे, संगणकामध्ये नोंद करणे, ड्रॉव्दारे हज यात्रेकरुंची निवड करणे.	कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई. दूरध्वनी- २२६२६७८६	९० दिवस **	कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई. दूरध्वनी- २२६२६७८६
का.५	ब) हज यात्रेस गेलेल्या यात्रेकरुंच्या मदतीसाठी खादीमुल हुज्जाजच्या प्रतिनियुक्तीची केंद्रशासनास शिफारस करणे.	कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई. दूरध्वनी- २२६२६७८६	९० दिवस **	कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई. दूरध्वनी- २२६२६७८६
का.५	क) हज यात्रेसाठी निवड झालेल्या यात्रेकरुंसाठी जिल्हास्तरावर प्रतिबंधक लसटोचणी, प्रशिक्षण आयोजित करणे.	कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई. दूरध्वनी- २२६२६७८६	९० दिवस (** केद्रीय हज समितीकडून हज यात्रेसाठी घोषित करण्यात येणा-या Haj Action Plan मधील वेळापत्रकानुसार)	कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य हज समिती, मुंबई दूरध्वनी- २२६२६७८६
का.५	केद्रीय अल्पसंख्याक आयोगाकडील भाषिक अल्पसंख्याक बाबतची प्रकरणे	लागू नाही.	लागू नाही.	लागू नाही.

कार्यासन क्रमांक	विभागाकडून / कार्यालयाकडून पुरविली जाणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रंची पूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेवा पुरविणारी अधिकारी / कर्मचारी (दालन क्रमांक व दूरध्वनी क्रमांक / विस्तार क्रमांक)	सेवा विहित कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांच्याकडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी व त्याचा दूरध्वनी क्रमांक
१	२	३	४	५
का-६	१) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थांच्या शाळांना पायाभूत सोयी सुविधांसाठी रु.२ लाखापर्यंत अनुदान योजना	अल्पसंख्याक विकास विभागामार्फत सदर योजनेचा शासन निर्णय निर्गमित केला जातो. त्यानुसार विहित मुदतीत प्राप्त झालेल्या अर्जाची संबंधित जिल्ह्यातील जिल्हाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चस्तरीय निवड समितीमार्फत छाननी करण्यात येते व त्यांच्या छाननीनंतर पात्र ठरलेल्या शाळांची यादी शासनाकडे प्राप्त झाल्यानंतर अंतिम मंजूरी शासन स्तरावर देण्यात येऊन अनुदानाचे वाटप जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत ३१ मार्च पर्यंत वितरित करण्यात येते.	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी
का-६	२) उच्च व्यावसायिक व इयत्ता १२ वी नंतर सर्व अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती	अल्पसंख्याक विकास विभागामार्फत सदर योजनेचा शासन निर्णय निर्गमित करून संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेस ३१ मार्च पर्यंत निधी वितरीत केला जातो. १) वैद्यकीय व अर्धवैद्यकीय अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणाऱ्या आणि उर्वरित तांत्रिक व व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणाऱ्या अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांना त्या अभ्यासक्रमाकरिता आकारण्यात येणारे प्रत्यक्ष वार्षिक शैक्षणिक शुल्क किंवा रु. २५,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढी रक्कम शिष्यवृत्ती म्हणून संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेमार्फत पात्र विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येते २) इयत्ता बारावीनंतर सर्व अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या (उदा. कला, वाणिज्य आणि विज्ञान पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम) राज्यातील अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत प्रत्यक्ष वार्षिक शैक्षणिक शुल्क किंवा रु. ५,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढी रक्कम शिष्यवृत्ती म्हणून संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेमार्फत पात्र विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येते	संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय दू. क्र. ०२२-२२६२०६०१/०२ २२६४११५०/५१ संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय दू. क्र. ०२२- २२६२०३६१/६५	संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय दू. क्र. ०२२-२२६२०६०१/०२ २२६४११५०/५१ संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय दू. क्र. ०२२-२२६२०३६१/६५

का-६	३) केंद्र पुरस्कृत योजना अ) गुणवत्ता-नि-साधन आधारित शिष्यवृत्ती योजना	केंद्र शासनाने विहित केलेल्या मुदतीनुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय यांच्याकडे थेट निधी प्राप्त होतो व वितरण केले जाते तसेच ही योजना संबंधित विभागाकडून थेट हाताळली जाते. अल्पसंख्याक विकास विभागाकडून फक्त या योजनेचे संनियंत्रण केले जाते.	संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय दू. क्र. ०२२-२२६२०६०१/०२ २२६४११५०/५१	उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय दू.क्र.०२२-२२८३५०७२
का-६	ब) पोस्ट मॅट्रिक शिष्यवृत्ती योजना	केंद्र शासनाने विहित केलेल्या मुदतीनुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय यांच्याकडे थेट निधी प्राप्त होतो व वितरण केले जाते तसेच ही योजना संबंधित विभागाकडून थेट हाताळली जाते. अल्पसंख्याक विकास विभागाकडून फक्त या योजनेचे संनियंत्रण केले जाते.	संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय दू. क्र. ०२२-२२६२०६०१/०२ २२६४११५०/५१	उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय दू.क्र. ०२२-२२७९३१७१
का-६	क) प्रि-मॅट्रिक शिष्यवृत्ती योजना	केंद्र शासनाने विहित केलेल्या मुदतीनुसार शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय यांच्याकडे थेट निधी प्राप्त होतो व वितरण केले जाते तसेच ही योजना संबंधित विभागाकडून थेट हाताळली जाते. अल्पसंख्याक विकास विभागाकडून फक्त या योजनेचे संनियंत्रण केले जाते.		शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय दू.क्र. ०२२-२२८५१६८४

का.क्र	विभागाकडून/ कार्यालयाकडून पुरविली जाणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेवा पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी (दालन क्रमांक व दूरध्वनी क्रमांक/विस्तार क्रमांक)	सेवा विहित कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांच्याकडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी व त्याचा दूरध्वनी क्रमांक
१	२	३	४	५
का-७	अल्पसंख्याक समाजातील शालेय विद्यार्थ्यांना मोफत गणवेश वाटप योजना.	१. या योजनेतर्गत इंग्रजी माध्यमाच्या कायम विनाअनुदानित शाळा वगळता राज्यातील इतर सर्व शासनमान्य प्राथमिक शाळांमध्ये इयत्ता १ ली ते ४ थी मध्ये शिकत असलेल्या अल्पसंख्याक समाजातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींना मोफत गणवेश उपलब्ध करून देण्यात येतात. या योजनेची राज्यातील अंमलबजावणी शिक्षण संचालक, अल्पसंख्याक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्यामार्फत करण्यात येत असून त्याकरिता त्यांना दरवर्षी ऑगस्ट ते मार्च अखेरपर्यंत शासनाकडून अनुदान उपलब्ध करून दिले जाते. तदनंतर त्यांच्याकडून राज्यातील सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांना अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येते व त्यांच्या स्तरावर प्रत्यक्षात योजनेची अंमलबजावणी केली जाते.	१. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), संबंधित जिल्हापरिषद/शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासन.	१. शिक्षण संचालक, अल्पसंख्याक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मध्यवर्ती इमारत, पुणे - १ दूरध्वनी क्र.- ०२०- २६१२४५७२
का-७	अल्पसंख्याक समाजातील विद्यार्थ्यांच्या शाळेतील उपस्थितीकरिता त्यांच्या पालकांना प्रोत्साहन भत्ता योजना.	१. या योजनेतर्गत इंग्रजी माध्यमाच्या कायम विनाअनुदानित शाळा वगळता राज्यातील इतर सर्व शासनमान्य प्राथमिक शाळांमध्ये इयत्ता ५ वी ते ७वी मध्ये शिकत असलेल्या व एकूण शैक्षणिक दिवसांच्या किमान ७५% इतकी शालेय उपस्थिती असलेल्या अल्पसंख्याक समाजातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींच्या पालकांना प्रति दिवस रु. २ या प्रमाणे वर्षाचे २२० दिवस ग्राह्य धरून प्रोत्साहन भत्ता देण्यात येतो. या योजनेची राज्यातील अंमलबजावणी शिक्षण संचालक, अल्पसंख्याक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्यामार्फत करण्यात येत असून त्याकरिता त्यांना दरवर्षी सप्टेंबर, डिसेंबर व मार्च या तीन टप्प्यात शासनाकडून अनुदान उपलब्ध करून दिले जाते. तदनंतर त्यांच्याकडून सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हापरिषद यांना अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येते व त्यांच्या स्तरावर प्रत्यक्षात योजनेची अंमलबजावणी केली जाते.	१. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), संबंधित जिल्हापरिषद/शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासन.	१. शिक्षण संचालक, अल्पसंख्याक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मध्यवर्ती इमारत, पुणे - १ दूरध्वनी क्र.-०२०- २६१२४५७३
का-७	हेल्पलाईन	राज्यातील अल्पसंख्याक समाजाच्या लोकांना शासकीय कामकाजाबाबत उद्भवणाऱ्या शंका/अडचणींचे निराकरण करण्याकरिता तसेच शासनाच्या विविध कल्याणकारी योजनांची अद्यावत माहिती त्यांना देण्याकरिता महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोगाच्या कार्यालयात हेल्पलाईन कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे. हेल्पलाईन दूरध्वनी क्र. ०२२-२२६५००२५ ०२२-२२६५००२६	१. सचिव, महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग, बद्रुद्दिन तैय्यबजी मार्ग, जे.जे.स्कूल ऑफ आर्टस्च्या मागे, मुंबई - ०१, दू. क्र. ०२२-०२२६१०१५६	उप सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग, दालन क्र.७१५, ७ वा मजला, मंत्रालय (विस्तार) दूरध्वनी क्र. ०२२-२२८३००३१

का-७	रोजगाराभिमूख प्रशिक्षण कार्यक्रम योजना	अल्पसंख्याक समाजातील युवक-युवतींना भेडसावणारी बेरोजगारीची समस्या दूर करण्याच्या दृष्टीने राज्यातील होतकरु अल्पसंख्याक युवक-युवतींना दरवर्षी व्यवसायाभिमूख अभ्यासक्रमाकरिता मार्च अखेरपर्यंत प्रशिक्षण शुल्क व टुल किट्स उपलब्ध करून दिले जाते. ही योजना संचालक (तंत्र शिक्षण), तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई आणि संचालक (प्रशिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्यामार्फत राबविली जाते.	१. संचालक, तंत्र शिक्षण, तंत्र शिक्षण संचालनालय, ३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्र. १९६७, मुंबई - ०१ दूरध्वनी क्र. ०२२-२२६१७९६९ २. संचालक, प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, ३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्र. १००३६, मुंबई - ०१ दूरध्वनी क्र. ०२२-२२६२०६०४	उप सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग, दालन क्र.७१५, ७ वा मजला, मंत्रालय (विस्तार) दूरध्वनी क्र. ०२२-२२८३००३१
का-७	नागरी क्षेत्रविकास कार्यक्रम	अल्पसंख्याक संकेंद्रित नागरी क्षेत्रात (१) कब्रस्तानची व अंत्यविधीच्या जागेची दुरुस्ती, (२) पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, (३) विद्युत पुरवठा, (४) सांडपाण्याची व्यवस्था, (५) रस्ते / पथदिवे, (६) सार्वजनिक स्वच्छतागृहे, (७) अंगणवाडी, बालवाडी केंद्रे इत्यादी मुलभूत नागरी सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी राज्यातील अल्पसंख्याक बहुल महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपंचायतींना त्यांनी क्षेत्रविकास कार्यक्रमांतर्गत अनुदान मिळण्यासाठी शासनास परिपूर्ण प्रस्ताव सादर केल्यानंतर शासनाकडून विहित अनुदानाच्या मर्यादेत निधि उपलब्ध करून दिला जातो.	आयुक्त, संबंधित अल्पसंख्याक बहुल महानगरपालिका/ मुख्याधिकारी, संबंधित अल्पसंख्याक बहुल नगरपालिका/नगरपंचायत	सर्व जिल्हाधिकारी

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नाव व हुद्दा
१	२	३	४	५
१	मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळाच्या योजना			
का.८	कर्ज प्रकरणे (थेट कर्ज योजना, मुदत कर्ज योजना, शैक्षणिक कर्ज योजना, सूक्ष्म पत पुरवठा योजना इ.)			
	१) कर्ज प्रकरणे स्विकारणे	जिल्हा व्यवस्थापक, मौलाना आझाद अ.आ.वि. महामंडळ	परिपूर्ण अर्ज त्याच दिवशी	व्यवस्थापकीय संचालक, मौलाना आझाद अ.आ.वि. महामंडळ, मुंबई
	२) कर्ज प्रकरणांची छाननी	जिल्हा व्यवस्थापक, मौलाना आझाद अ.आ.वि. महामंडळ	३० दिवस	
	३) छाननी केलेले अर्ज मुख्यालयास पाठविणे.	जिल्हा व्यवस्थापक, मौलाना आझाद अ.आ.वि. महामंडळ	मुख्यालयातून मागणी केल्यावर	
	४) कर्ज मंजूरी पत्र पाठविणे	जिल्हा व्यवस्थापक, मौलाना आझाद अ.आ.वि. महामंडळ	कर्ज मंजूर झाल्यानंतर १५ दिवस	
का.८	४२ शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी दुसरी/तिसरी पाळी प्रवेश	प्राचार्य, संबंधित शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	प्रवेशाच्या वेळापत्रका नुसार	संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय
का.८	७ शासकीय तंत्रनिकेतनांमध्ये अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी दुसरी पाळी प्रवेश	प्राचार्य, संबंधित शासकीय तंत्रनिकेत (मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, जळगाव, नांदेड, सोलापूर, यवतमाळ)	प्रवेशाच्या वेळापत्रका नुसार	संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय

अ. क्र.	विभागाकडून / कार्यालयाकडून पुरविली जाणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी (दालन क्र. व दूरध्वनी क्र. / विस्तार क्र.)		सेवा विहित कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांच्या कडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी व त्याचा दूरध्वनी क्र.		
का.९	पंतप्रधान नवीन १५ कलमी कार्यक्रम (केंद्र शासन पुरस्कृत कार्यक्रम)	प्रस्तूत कार्यक्रम केंद्र शासनामार्फत राबविण्यात येत असून कार्यक्रमांतर्गत उद्दिष्टे, ही राज्य शासनाच्या संबंधित प्रशासकीय विभागास विभागास थेट देण्यात येतात. अल्पसंख्याक विकास विभाग हा कार्यक्रमाचे समन्वय करतो.	संबंधित जिल्हाधिकारी / मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प.		संबंधित विभागांच्या सचिवांचे दूरध्वनी क्रमांक १) ०२२-२२०२७०५०- प्रधान सचिव, महिला व बालविकास विभाग ०२०-२६३३००४०/४२-, संचालक, ICDS २) ०२२-२२०२५२९२- प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग ३) ०२२-२२०२५२९२- प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग ४) ०२२-२२०२५२९२- प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग ५) ०२२-२२०२५२९२- प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग व ०२२-२२०२५३०१- प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण ६) ०११-२३५८३७८८/ २३५८३७८९- MAEF		
		योजना	संबंधित विभाग	जिल्हा	जि.अ./मु.का.अ. दूरध्वनी क्र.		
		(१) एकात्मिक बाल विकास सेवांची समन्याय उपलब्धता. (२) शालेय शिक्षण प्रवेशासंबंधात सुधारणा करणे. (३) उर्दू शिकवण्यासाठी बृहद्तर साधने. (४) मदरसा शिक्षणाचे आधुनिकीकरण. (५) अल्पसंख्यांक समाजातील गुणवंत विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्त्या. (६) मौलाना आझाद शिक्षण प्रतिष्ठाना मार्फत पायाभूत शैक्षणिक सुविधा सुधारणे. (७) गरीबांसाठी स्वयंरोजगार व दैनिक रोजंदारी (८) तांत्रिक प्रशिक्षणाद्वारे कौशल्याची दर्जावाढ. (९) आर्थिक कार्यक्रमाकरिता कर्जाचे पाठबळ वाढविणे.	१) महिला व बालविकास विभाग २) शालेय शिक्षण विभाग ३) शालेय शिक्षण विभाग ४) शालेय शिक्षण विभाग ५) शालेय शिक्षण विभाग व उच्च तंत्र शिक्षण विभाग ६) मौलाना आझाद शिक्षण प्रतिष्ठान ७) ग्रामविकास विभाग व नगरविकास विभाग ८) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग ९) राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ व मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ	मुंबई शहर मुंबई उपनगर ठाणे रायगड रत्नागिरी सिंधुदुर्ग नाशिक धुळे जळगांव नंदूरबार अहमदनगर पुणे सोलापूर सातारा सांगली कोल्हापूर नागपूर भंडारा	२२६६२४४० २६५१४७४२ २५३४४०४१ ०२१४१-२२२००१ ०२३५२-२२२३०१ ०२३६२-२२८८४४ ०२५३-२५७५५०० ०२५६२-२८८७०१ ०२५७-२२२०४०० ०२५६४-२२१००१ ०२४१-२३४५००१ ०२०-२६११४९४९ ०२१७-२७३१००० ०२१६२-२३२७५० ०२३३-२२७३००१ ०२३१-२६५४८११ ०७१२-२५६४९७३ ०७१८४-२५४५५५	-- -- २५३३२७९६ २२२०२४ २२२३८६ २२८८०७ २५९६९५७ २३७७०१ २२२३११४ २१०२२१ २३५५२१९ २६१३४३१३ २६२५५०० २३०६८८ २३७००८ २६५५५९८ २५६१४६१ २५२३३१	

		<p>(१०) राज्य आणि केंद्रीय सेवांसाठी सेवाभरती.</p> <p>(११) ग्रामीण गृहनिर्माण योजनेत समन्याय वाटा.</p> <p>(१२) अल्पसंख्यांक रहात असलेल्या झोपडपट्ट्यांच्या स्थितीत सुधारणा करणे.</p> <p>(१३) जातीय घटनांना प्रतिबंध</p> <p>(१४) जातीय अपराधांकरिता खटला.</p> <p>(१५) जातीय दंगलींना बळी पडलेल्यांचे पुनर्वसन.</p>	<p>१०) संबंधित विभागाचे नियुक्ती प्राधिकारी.</p> <p>११) ग्रामविकास विभाग</p> <p>१२) नगरविकास विभाग</p> <p>१३) गृह विभाग</p> <p>१४) गृह विभाग</p> <p>१५) मदत व पुनर्वसन विभाग</p>	<p>वर्धा</p> <p>चंद्रपूर</p> <p>गडचिरोली</p> <p>गोंदिया</p> <p>अमरावती</p> <p>अकोला</p> <p>यवतमाळ</p> <p>वाशिम</p> <p>बुलढाणा</p> <p>औरंगाबाद</p> <p>जालना</p> <p>परभणी</p> <p>नांदेड</p> <p>बीड</p> <p>उस्मानाबाद</p> <p>हिंगोली</p> <p>लातूर</p>	<p>०७१५२-२४०१०२</p> <p>०७१७२-२५५३००</p> <p>०७१३२-२२२००१</p> <p>०७१८२-२३६१४९</p> <p>०७२१-२६६२५२२</p> <p>०७२४-२४२४४४२</p> <p>०७२३२-२४२५०१</p> <p>०७२५२-२३३४००</p> <p>०७२६२-२४२३०७</p> <p>०२४०-२३३१२००</p> <p>०२४८२-२२४७००</p> <p>०२४५२-२०२४५०१</p> <p>०२४६२-२३७१०१</p> <p>०२४४२-२२२२०१</p> <p>०२४७२-२२४५०१</p> <p>०२४५६-२२१७०१</p> <p>०२३८२-२४३००१</p>	<p>२४०२३१</p> <p>२५६४०१</p> <p>२२२३०४</p> <p>२२१८५५</p> <p>२६६२९२६</p> <p>२४३५२१३</p> <p>२४४२५१</p> <p>२३२८६१</p> <p>२४२३०९</p> <p>२३३१२१९</p> <p>२२५७९२</p> <p>२४२९००</p> <p>२३४२०७</p> <p>२२२३२३</p> <p>२२२८४०</p> <p>२२१८२६</p> <p>२४२९७०</p>	<p>७) ०२२-२२०२५२०१- प्रधान सचिव, ग्रामविकास व ०२२-२२०२६४१९- प्रधान सचिव, नगरविकास ८) ०२२-२२०२५३०१ - प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण ९) ०२२-२२८३७५०९- सह सचिव, अल्पसंख्यांक विकास १०) सर्व मंत्रालयीन विभाग ११) ०२२-२२०२५२०१- सचिव, ग्रामविकास विभाग १२) ०२२-२२०२६४१९ - प्र.स., नगरविकास विभाग १३) ०२२-२२०२९९५९ - अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग १४) ०२२-२२०२९९५९ - अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग १५) ०२२-२२०२३०३९- अ.मु.स., म.व.व. विभाग (मदत व पुनर्वसन)</p>
का.९	पोलीस भरती पूर्व प्रशिक्षण कार्यक्रम	अल्पसंख्यांक समुदायातील उमेदवारांना वर्षातून २ महिन्यांचे पोलीस भरती पूर्व प्रशिक्षण देणे.	सर्व जिल्हाधिकारी			सचिव, राज्य अल्पसंख्यांक आयोग, जे.जे. स्कूल ऑफ आर्ट्सच्या मागे, मुंबई -१. (०२२-२६१०१५६/ २२६५००८५)	

का.९	मराठी भाषा फौंडेशन वर्ग योजना	अमराठी शाळेत शिकणाऱ्या ८ वी ९ वी आणि १० वीच्या अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी राज्य अल्पसंख्याक आयोगामार्फत मराठी भाषेचे फौंडेशन वर्ग सुरु करणे.	सर्व जिल्हाधिकारी	सचिव, राज्य अल्पसंख्याक आयोग, जे.जे. स्कूल ऑफ आर्टसच्या मागे, मुंबई -१. (०२२-२२६१०१५६/ २२६५००८५)
का.९	केंद्रीय लोकसेवा आयोग स्पर्धा परीक्षा प्रशिक्षण योजना	अल्पसंख्याक उमेदवारांचे शासकीय सेवेतील प्रमाण उंचावण्यासाठी स्पर्धापरिक्षा पुर्व प्रशिक्षण योजना कार्यान्वित केलेली आहे. यशदा, पुणे व संचालक राज्य प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांद्वारे निवड पध्दतीने उमेदवारांना प्रशिक्षण देण्यात येते.	१) महासंचालक, यशदा, पुणे (०२०-२५६०८०००) २) संचालक, राज्य प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्था, मुंबई -०२२- २२०७०९४२ औरंगाबाद -०२४०-२३३२२१० नागपूर - ०७१२-२५६५६२६ कोल्हापूर -०२३१-२५२८३५१	सचिव, राज्य अल्पसंख्याक आयोग , जे.जे. स्कूल ऑफ आर्टसच्या मागे, मुंबई -१. (०२२-२२६१०१५६/ २२६५००८५)

